

Den Första Internationalens historia

Max Nettlau

1929

Om någonsin en bred klyfta uppstått värd beklagande ur alla synpunkter med undantag av historieforskarens, så uppstod den klyftan den 1:sta augusti 1914, d. v. s. i och med det stora världskrigets utbrott. Och alldeles så som efter juli månad år 1830 den antirevolutionära regimen fram till stormningen av Bastiljen år 1789, blev lika fri för historieforskning som gamla Grekland och Rom, just så blev genom en mängd bidragande orsaker socialismens historia fram till 1914 samt efter, åtkomlig för forskarna, därigenom att mängden av samlade historiska dokument berörande socialismens utveckling med ens blevo tillgängliga samt i många fall räddade undan förstörelse. Detta må nu ej gälla allt materialet, men i samma mån som diplomatiska, militära och finansiella såväl som andra historiska hemliga papper och dokument (nya hemliga papper ha sedan dess kommit till för all del, men det blir en annan historia i sinom tid), så är socialismens historia tills före världskriget just nu föremål för så mycket intresse och ivrigt forskande som väl ingen människa före 1914 skulle ens ha vågat drömma om. Och samtidigt med att vi genom denna fria forskning i nyssnämnda historiska handlingar få en nyttig överblick över socialismen genom tiden fram till 1914, samtidigt med detta få vi klarare bilder av de mera framträdande socialisterna och deras göranden samt låtanden alltifrån 1914 fram till våra dagar. Under sådana gynnsamma förhållanden borde ju socialistisk historieforskning kunna icke blott blomstra, tycks det, utan även giva riklig frukt.

Tills nu har man också kunnat glädja sig åt en hel del goda frukter, men på intet vis åt någon rikligare skörd. Vi måste ha i minnet att socialisterna för närvarande äro klassindelta. Samtliga av dem ha blivit både stora och mäktiga, och de bry sig litet eller intet om att uppfriska sig med minnet från ett allt ofta mindre rikt förflutet... Andra åter ha förblivit fattiga arbetare, för vilka varje krig betyder förnyat och starkare tryck nedåt. Och för dem skiljer sig det närvarande så litet från det förgångna, att de ha en mycket ringa känsla till övers för finesserna i historisk forskning rörande en utveckling som, ehuru framåtgående, dock rör sig så ohyggligt sakta.

Det finns emellertid ett stort undantag från denna långsamma utveckling, och det är Ryssland, ty i det landet är sedan mer än ett tiotal år allt kapital i händerna på en allt bestämmande socialistisk regim. Oavsett tendensen i det hela – som går ut på glorifierande av Marx i teorien och av Lenin samt hans efterföljare i praktiken – oavsett detta har det dock även lett hän till bl. a. fri- och offentliggöranden av dokument, brev samt annat historiskt forskningsmaterial i så ofantligt stor omfattning, att det helt enkelt aldrig skådats maken.

Jag råkade få en liten blick in i detta sannskyldiga eldorado för forskare, genom böcker och publikationer rörande socialismens historia som jag fick mig tillsända av såväl vänner som som artiga motståndare i Ryssland, vid det jag var sysselsatt med mina Bakunin- och Krapotkinstudier samt med "Internationalen" och "Den tidiga Marxismen", m. m. Och jag vet även efter läsning av det första numret av "Bulletin", Marx-Engels-Institutets i Moskwa publikation (1926), att vid den tiden allaredan 50,411 fotografier av viktiga historiska manuskript och brev berörande Marx och Engels faktiskt funnos. Vidare 2,842 sådana rörande J. Ph. Beckers och Hermann Jung samt än vidare 194 brev av F. Lessner samt 624 av F. A. Sorge m. fl., m. fl.

Man skulle ju kunna tycka att med en massa dylikt material till förfogande, goda vederhäftiga resultat vid historieskrivning skulle bli följderna. Men tyvärr ej alltid. Då nu "Den Första Internationalens historia" av G. M. Stekloff kommit ut i engelsk översättning (Förl. Martin Lawrence, Limited, London), nödgas jag emellertid konstatera att denna bok ingalunda kan anses ens tillnärmelsevis fylla måttet för en god historiebok. Och i själva verket bör den ju ej heller ha kunnat tänkas göra så då den blev till, alldenstund enligt uppgift på titelsidan första upplagan utkom i januari 1918, och sålunda torde få anses tillhöra den massproduktion som på den tiden i största hast åstadkoms förmedels en mängd sammanrafsat historiematerial tillsatt och övergjutet med lämpliga doser Marxist-olja och Lenin-ättika, i och för erhållande av den rätta smaken, ity att anrättningen var avsedd att proppas i det arma, då nyss bolsjevikunderkuvade ryska folket. Den huvudsakliga avsikten med boken var nämligen att så effektivt som möjligt slå ned på anarkisterna åt vänster och på socialdemokraterna åt höger, samt att låta allt och alla i historien, få släpa i stoftet efter det bolsjevikiska diktatorskapets triumfvagn. Jag vet icke i vad mån den fjärde upplagan av boken i fråga blivit genomsedd och rättad, men helt säkert borde författaren på de åtta år som förflöto mellan första och fjärde upplagan ha haft god tid på sig att göra nödiga ändringar och rättelser. Flera exempel på uppenbar oriktighet förefinnas och kvarstå emellertid ännu, bland annat då exempelvis angående vissa omständigheter i samband med Marx' processartade procedur mot Bakunin vid kongressen i Haag år 1872.

Att dylika grova fel kunna förekomma i en bok som denna bör måhända finna sin förklaring i den omständigheten att den tillkom i alltför stor brådska. Men att bokens engelska översättare kunna berömma densamma för dess korrekthet är dock ägnat att förvåna envar som överhuvudtaget ännu kan förvånas över något.

Samtidigt med att många såväl i Tyskland som annorstädes på kontinenten under åren 1895-1905 utkomna böcker och tidskrifter sökte skapa mera förståelse för Bakunin; och samtidigt med att doktor Brupbachers bok "Marx och Bakunin" (år 1913) hade introducerat Bakunin bland tyska läsare av socialistisk litteratur; ävensom samtidigt med att intelligenta socialdemokrater som E. Bernstein och F. Mehring begynte offentligt medge att Bakunin blivit skamligen förolämpad av Marx och Engels – samtidigt därmed publicerade författaren till "Den Första Internationalens Historia", G. M. Stekloff, en biografi på tyska över Mikael Bakunin (utgiven i Stuttgart 1913), vilken biografi jag själv då hälsade välkommen såsom varande den första socialdemokratiska publikation angående Bakunin som utgivits utan att vara förolämpande för föremålet. Redan i april nästföljande år publicerade emellertid samme Stekloff en ny broschyr, "Bakunin och Internationalen efter Haagkongressen 1872" (på tyska), i vilken han på det mest frikostiga sätt gottgör försummelsen i fråga om grova förolämpningar mot Bakunin uti sin förra broschyr.

Stekloff är grov och ohyvsad, men tillika lömsk och kullpratande. Han är en medelmåtta, rå vid bemötandet av opponenter samt totalt blindfödd inför historiska fakta. Han publicerade på sin tid ett större av flera volymer bestående verk av Bakunins liv i Ryssland, varav jag endast läst ett enda kapitel. Jag hade nämligen ingen lust att läsa mera därav, alldenstund allt var som passerar genom eller utgår av Stekloffs hand, kommer i en rå och grov form, samt är av den art att det ovillkorligen måste arbetas om totalt samt rättas till för att överhuvudtaget bli njutbart.

Denna hans bok visar sålunda att ehuru nu tillfälle finns i riklig mån för den goda frukten att gro, ha vi dock ännu ej på långt när hunnit till tiden för de rika skördarna.

Det Anarkistiska Biblioteket

Max Nettlau
Den Första Internationals historia
1929

Tidningen Brand Julnummer 1929

sv.anarchistlibraries.net